

РЕЙ БРЕДЪРИ НИКОЯ КОНКРЕТНА НОЩ ИЛИ УТРИН

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2008

chitanka.info

За два часа бе изпушил цял пакет цигари.

— Колко навътре в космоса сме?

— На около милиард мили.

— Милиард мили от какво?

— Зависи — отвърна Клемънс, който изобщо не пушеше. —

Може да се каже, на милиард мили от дома.

— Кажете го тогава.

— Дом. Земя. Ню Йорк. Чикаго. Откъдето и да си.

— Дори не си спомням откъде съм — каза Хичкок. — Вече дори не вярвам, че има Земя. А ти?

— Да — каза Клемънс. — Тази сутрин я сънувах.

— В космоса няма сутрини.

— През нощта тогава.

— Тук винаги е нощ — тихо рече Хичкок. — Коя по-точно имаш предвид?

— Млъквай — раздражено го срязва Клемънс. — Остави ме да довърша.

Хичкок запали поредната цигара. Ръката му не трепереше, но изглеждаше сякаш го прави — под изгорялата от слънцето кожа можеше да трепери сама по себе си — малко потръпване във всяка ръка и един по-голям невидим трепет в тялото му. Двата седяха на пода на наблюдателния коридор и гледаха звездите. Очите на Клемънс проблясваха, а погледът на Хичкок бе нефокусиран, пуст и объркан.

— Събудих се в 0500 — каза Хичкок, сякаш говореше на дясната си ръка. — И се чух да крещя, къде съм? Къде съм? И отговорът бе, никъде! И си казах, а къде бях? И си отговарям, на Земята! Какво е Земята, запитах се. Мястото, където съм се родил. Но това бе нищо, че и по-лошо от нищо. Не вярвам в нищо, което не мога да видя, да чуя или да докосна. Не мога да видя Земята, така че защо да вярвам в нея? По-безопасно е така. Да не вярваш.

— Ето я Земята — посочи Клемънс и се усмихна. — Ей онази светлинка там.

— Това не е Земята, а Слънцето. Земята не може да се види оттук.

— Аз мога. Имам добра памет.

— Не е едно и също, глупако — рязко каза Хичкок. В гласа му се долавяше гняв. — Имам предвид да я видиш. При мен винаги е било

така. Когато съм в Бостън, Ню Йорк не съществува. Когато съм в Ню Йорк, Бостън е в небитието. Когато не *видя* някого през деня, за мен той е мъртъв. А когато го срещна на улицата — Боже мой, възкръснал е. Всеки път едва ли не танцувам от радост, че го виждам. Е, или поне така беше. Вече не танцувам. Просто гледам. И когато човекът отmine, отново е мъртъв.

Клемънс се разсмя.

— Просто съзнанието ти работи на примитивно ниво. Не можеш да задържаш нещата в себе си. Нямах никакво въображение, приятелю. Трябва да се научиш да запомняш.

— Защо да помня неща, които не мога да ползвам? — Широко отворените очи на Хичкок продължаваха да се взират в космоса. — Аз съм практичен човек. Щом Земята не е тук и не мога да се разходя по нея, ще ме караш да го правя в спомените си, така ли? Не, от това *боли*. Спомените, както каза веднъж баща ми, са като бодливо свинче. Да вървят по дяволите! Стой по-далеч от тях. Правят те нещастен. Съсипват работата ти. Карат те да плачеш.

— Аз пък точно в този момент се разхождам по Земята — каза Клемънс, примижа и издиша облаче дим.

— Риташ бодливи свинчета. После ще се чудиш защо не си в състояние да си изядеш обяда — отвърна безизразно Хичкок. — Защото са ти се забили бодли в краката. По дяволите! Ако мога да го изпия, да го оципя, да го бутна или да легна отгоре му, тогава да става с него каквото ще. За Земята съм мъртъв. И тя е мъртва за мен. Никой в Ню Йорк не плаче за мен. Майната му на Ню Йорк. Тук няма никакви сезони; зимата и лятото са изчезнали. Също и пролетта, есента. Не е никоя конкретна нощ или утрин. А само космос и космос. Единствените неща точно в момента сме ти и аз в тази ракета. А единственото нещо, за което съм сигурен, че го има, съм *аз*. Това е.

Клемънс пропусна думите му покрай ушите си.

— А сега пъхам монета в телефонния автомат — каза той и с бавна усмивка изигра кратката пантомима. — И се обаждам на момичето си в Евънстън. Здравсти, Барбара!

Космическият кораб продължаваше да се носи в космоса.

Звънецът за обяд зазвъня в 1305. Мъжете изтичаха с меките си обувки и заеха местата си на тапицираните маси.

Клемънс не беше гладен.

— Нали ти казах! — възкликна Хичкок. — Ти и проклетите ти бодливи свинчета. Зарежи ги, нали ти казах. Виж ме мен как унищожавам храната.

Произнесе го с механичен, бавен, лишен от веселие глас.

— Гледай.

Лапна парче пай и задъвка. Погледна пая в чинията си, сякаш изследваше консистенцията му. Побутна го с вилицата. Опипа дръжката на прибора. Смачка резенчето лимон и гледаше как пръска сок между зъбците. После опипа бутилката мляко и си наля пълна чаша, като слушаше звука на изливаната течност. Погледна млякото, сякаш искаше да го направи още по-бяло. Изпи го толкова бързо, че не успя да усети вкуса му. Изяде обяда си само за няколко минути, набиваше настървено, след което напразно се огледа за допълнително. Накрая безизразно се обърна към прозореца.

— И те не са истински.

— Кой? — попита Клемънс.

— Звездите. Някой да е докосвал някога звезда? Вярно, мога да ги видя, но каква полза да виждаш нещо, което е на милиони или милиарди мили от теб? Нищо тъй отдалечено не заслужава да му се обръща внимание.

— Защо тръгна на този полет? — внезапно попита Клемънс.

Хичкок погледна в изумително празната си чаша, стисна я силно, после отпусна хватката си и отново стисна.

— Не зная. — Прокара език по ръба на чашата. — Просто трябваше, това е. Можеш ли да си даваш сметка защо вършиш всяко едно нещо в живота си?

— Хареса ти идеята за космическо пътешествие ли? Това, че ще посетиш разни места?

— Не зная. Да. Всъщност не. Работата не е в местата. А в това да се намираш между тях. — За първи път се опита да фокусира погледа си върху нещо, но всичко бе тъй мъгляво и далечно, че очите му не можеха да се нагодят, макар по лицето и ръцете му да си личеше, че полага усилия. — Най-вече космосът. Толкова много празно пространство. Харесваше ми идеята да няма нищо отгоре, нищо отдолу и много нищо между всичко това. А аз — насред цялото това нищо.

— Никога не съм чувал някой да говори по този начин.

— Е, аз току-що го казах по този начин. Надявам се, че си ме слушал.

Хичкок извади цигарите си, запали и започна да дърпа и да изпуска кълба дим, отново и отново.

— Какво е било детството ти, Хичкок? — попита Клемънс.

— Никога не съм бил дете. Онзи от онова време е мъртъв. Това е още един от онези бодливци. Не са ми притрябвали, благодаря. Винаги съм смятал, че умираш всеки ден и че всеки ден е като кутия, нали разбираш. Номерирани и старателно подредени. Само че никога не се връщаш да вдигнеш капаците, защото си умирал хиляди пъти в живота си и е пълно с трупове, всеки от тях умрял по свой собствен начин и всеки е с още по-лошо изражение от предишния. И всеки ден ти си някой различен, някой, когото не познаваш, не разбираш и не искаш да разбереш.

— Но така режеш сам от себе си.

— Защо трябва да имам нещо общо с онзи младия Хичкок? Той бе глупак, все го мотаеха насам-натам и го използваша. Баща му не беше добър човек и той се радваше, когато умря майка му, защото и тя не бе стока. Трябва ли да се връщам назад, за да видя физиономията му в онзи ден и да злорадствам над нея? Беше глупак.

— Всички сме глупаци — каза Клемънс. — През цялото време. Просто всеки ден сме от различен вид. Мислим си, ето днес не съм глупак. Научих си урока. Вчера бях глупак, но не и днес. А на следващия ден си даваш сметка, че пак си бил глупак. Мисля, че единственият начин да пораснем и да се справим в този свят е да приемем факта, че не сме свършени, и да живеем според това.

— Не искам да си спомням несвършени неща — заяви Хичкок.
— Не мога да стисна ръката на онзи младия Хичкок, нали? Къде е той? Можеш ли да ми го намериш? Мъртъв е, така че да върви по дяволите! Не строя утрешния си ден с глупостите, които съм извършил вчера.

— Не си ме разбрал правилно.

— Ами тогава ме остави в неведение.

Приключил обяда си, Хичкок седеше и гледаше през илюминатора на левия борд. Другите мъже му хвърляха по някой поглед.

— Съществуват ли метеори? — попита той.

— Много добре знаеш, че съществуват.

— На екрана на радара — да, като светлинни драскотини в космоса. Не, не вярвам в нищо, което не съществува и не действа в мое присъствие. Понякога — той кимна към хората, които довършваха обяда си, — понякога не вярвам в никого и в нищо освен в себе си.

Изправи се.

— Този кораб има ли горен етаж?

— Да.

— Трябва веднага да ида да го видя.

— Карай по-спокойно.

— Изчакай ме тук. Веднага се връщам.

Хичкок забързано излезе. Останалите дъвчеха бавно храната си. Мина известно време. Един от мъжете вдигна глава.

— От колко време я кара по този начин? Хичкок имам предвид.

— От днес.

— Вчера също се държеше странно.

— Да, но днес е по-зле.

— Някой казал ли е на психиатъра?

— Мислехме, че ще му мине. Космосът се отразява на всеки при първи полет. И с мен беше така. Отначало започваш да философстваш, после се плашиш. Избива те пот, после се съмняваш в родителите си, не вярваш в Земята, напиваш се, събуждаш се махмурлия, а после всичко отминава.

— Но Хичкок не се е напивал — възрази някой. — Де да го беше направил.

— Как изобщо е успял да мине през изпитната комисия?

— А ние как минахме? Трябват им хора. Космосът плаши повечето хора. Затова и комисията е склонна да попрескочи някоя и друга граница.

— Този човек не е просто на границата — обади се някой. — А я е прескочил и така се е залетял, че не му се вижда краят.

Минаха пет минути. Хичкок го нямаше.

Накрая Клемънс стана и се качи по спиралното стълбище до горната палуба. Хичкок беше там и леко докосваше стената.

— Има я — каза той.

— Естествено, че я има.

— Боях се, че може да я няма. — Той погледна Клемънс. — И ти си жив.

— При това от доста време.

— Не — поклати глава Хичкок. — Жив си сега, само сега, в този момент, докато си тук до мен. Преди малко не съществуваше.

— Съществувах за себе си.

— Това не е важно. Нямахте те тук при мен. Само това е важно. Останалите от екипажа долу ли са?

— Да.

— Можеш ли да го докажеш?

— Виж какво, Хичкок, няма да е зле да се обадиш на доктор Едуардс. Мисля, че се нуждаеш от малко помощ.

— Не, нищо ми няма. А пък и кой е докторът тук? Можеш ли да докажеш, че е на кораба?

— Мога. Достатъчно е само да го извикам.

— Не. Имам предвид, че докато стоиш тук, в този момент, не можеш да докажеш, че го има. Нали?

— Без да се мръдна оттук — не.

— Ето, виждаш ли! Не можеш да го докажеш с мисълта си. А на мен ми трябва точно това — мислено доказателство, за да мога да го почувствам. Не ми трябва материални свидетелства, за които се налага да идеш някъде и да ги домъкнеш. Искам доказателство, което да мога да нося в съзнанието си и винаги да съм в състояние да го докосна, да го помириша и да го почувствам. А такова не може да се намери. За да повярваш в нещо, трябва да го носиш в себе си. Не можеш да носиш Земята или някой човек в джоба си. А аз искам да намеря начин да го правя, да нося винаги нещата със себе си, за да мога да вярвам в тях. Ама че е тромаво да си правиш целия този труд да отиваш някъде и да донасяш нещо ужасно материално, само и само за да го докажеш. Мразя материалните неща, защото могат да се зарежат и после да стане невъзможно да се вярва в тях.

— Такива са правилата на играта.

— Искам да ги променя. Няма ли да е чудесно, ако можем да доказваме разни неща с ума си и да знаем със сигурност, че са винаги по местата си? Искан ми се да зная как *изглежда* нещо, когато ме *няма* там. Искам да съм *сигурен*.

— Това е невъзможно.

— Знаеш ли, за първи път идеята да изляза в космоса ми дойде преди около пет години. Горе-долу когато останах без работа. Казвал ли съм ти, че исках да стана писател? Да, един от онези, които винаги говорят за писане и рядко пишат. И са прекалено докачливи. И тъй, изгубих добрата си работа, зарязах издателския бизнес, не можех да си намеря нищо друго и тръгнах по надолнището. После пък умря жена ми. Ето виждаш ли, нищо не остава там, където го оставиш. Просто не може да се има доверие на материалните неща. Наложих се да поверя сина си на леля му и нещата тръгнаха още по-зле. А един ден се появи разказ с моето име под него, но не беше мой.

— Нещо не схващам.

Лицето на Хичкок бе бледо и потно.

— Мога само да кажа, че гледах страницата с името ми под заглавието — Джоузеф Хичкок. Но това беше някой друг. Нямах начин да се докаже — *действително да се докаже*, — че аз съм авторът. Разказът ми беше познат — зная, че го бях написал, — но онова име върху хартията просто не беше мен. Беше някакъв символ, нечие име. Нещо напълно чуждо. И тогава осъзнах, че дори и да стана известен писател, това няма да означава абсолютно нищо за мен, защото не мога да идентифицирам себе си с онова име. Всичко щеше да е дим и сажди. Затова спрях да пиша. Пък и не бях сигурен, че разказите, които намирах няколко дни по-късно на бюрото си, са наистина мои, макар и да си спомнях, че съм ги набирал. Винаги я имаше тази празнина в доказателството. Между правенето и направеното. Направеното е мъртво и не е доказателство, тъй като не е действие. Единствено действията са важни. А листата бяха останки от завършени и вече невидими действия. Доказателството за правенето е приключило. Не остава нищо друго освен спомена, а аз нямам доверие на спомените си. Мога ли наистина да *докажа*, че съм написал всички тези разкази? Не. Може ли да го направи *който и да е* писател? Имам предвид, действието като доказателство. Не. Разбира се, че не. Освен ако някой не седи в стаята, докато пишеш; пък ти можеш да пишеш нещо по памет. И след като завършиш, доказателството изчезва, остава само споменът. И тогава започнах да намирам навсякъде празнини. Съмнявах се, че съм бил женен, че имам дете или че изобщо някога съм имал работа. Съмнявах се, че съм се родил в Илинойс от баща пияница и майка свиня. Не можех да докажа нищо. Да, разбира се,

хората могат да кажат — ти си такъв и такъв, но това не означава нищо.

— Трябва да си избиеш тези работи от главата — каза Клемънс.

— Не мога. Всички тези празнини и пространства. Ето това ме накара да се обърна към звездите. Мислех си как се намирам в ракета в космоса, в нищото, в *нищото*, как се нося в нищото със съвсем миниатюрно нещо, с тънка черупка метал около мен, как се нося надалеч от всички неща с празнините в тях. Неща, които не могат да се докажат. Тогава разбрах, че единственото щастие за мен е в космоса. Щом стигна Алдебаран II, ще се запиша за обратния петгодишен полет до Земята и ще летя напред-назад до края на живота си.

— Споменавал ли си това на психиатъра?

— За да се опита да циментира всички празнини, да запълни фугите с шум, топла вода, думи, докосващи ме ръце и тъй нататък ли? Не, благодаря. — Хичкок млъкна. — Влошавам се, нали? Помислих си го. Тази сутрин се събудих и си помислих, че се влошавам. Или ми става по-добре? — Замълча отново и изгледа Клемънс изпод вежди. — Тук ли си? *Наистина* ли си тук? Давай, докажи го.

Клемънс го плесна по ръката. Силно.

— Да — каза Хичкок, като разтриваше ръката си и я гледаше много съсредоточено. — Тук беше. За някаква частица от секундата. Аз обаче се чудя дали си тук *сега*.

— Ще се видим след малко — каза Клемънс. Трябваше задължително да намери доктора. Тръгна.

Писна сирена. Втори път, трети. Корабът се разтресе, сякаш беше получил плесница. Чу се всмукващ звук като от включена прахосмукачка. Клемънс чу писъците и усети разреждения въздух. Изтичаше със съскане край ушите му. Внезапно носът и дробовете му се оказаха празни. Залитна и тогава съскането престана.

— Метеор! — извика някой.

— Вече е закърпено! — обади се друг.

И наистина беше така. Аварийният паяк на кораба бе пробягал по външната страна на корпуса и бе запушил плътно дупката в метала.

Някой говореше непрекъснато, след което започна да вика. Клемънс побягна по коридора през сгъстяващия се въздух. Погледна преградната стена и видя свежо заварената дупка в стоманата; фрагментите от метеора лежаха из помещението като части от счупена

играчка. Видя капитана, членовете на екипажа и някакъв човек на пода. Хичкок. Очите му бяха затворени.

— Опита се да ме убие! — викаше той отново и отново. — Опита се да ме убие.

Изправиха го на крака.

— Не може да го направи — каза Хичкок. — Това не може да бъде. Подобни неща не могат да се случат, нали? Дойде за мен. Защо го направи?

— Всичко е наред, Хичкок, всичко е наред — успокояваше го капитанът.

Докторът бинтоваше малката драскотина на ръката на Хичкок. Той вдигна пребледнялото си лице и видя гледащия го Клемънс.

— Опита се да ме убие.

— Зная — каза Клемънс.

Изминаха седемнадесет часа. Корабът продължаваше да се носи в космоса.

Клемънс мина през преградата и зачака. Психиатърът и капитанът бяха тук. Хичкок седеше на пода, прегърнал здраво с ръце свитите си към гърдите крака.

— Хичкок — повика го капитанът.

Никакъв отговор.

— Хичкок, чуй ме — обади се психиатърът.

Двамата се обърнаха към Клемънс.

— Негов приятел ли сте?

— Да.

— Искате ли да ни помогнете?

— Стига да мога.

— Проклетият метеор е виновен — промърмори капитанът. — Ако не беше той, можеше и да не се случи това.

— Рано или късно щеше да се случи — каза докторът и се обърна към Клемънс. — Опитайте да поговорите с него.

Клемънс приближи тихо, клекна до Хичкок и започна леко да го дърпа за ръката, заговори тихо:

— Здравсти, Хичкок.

Никакъв отговор.

— Аз съм. Аз, Клемънс. Виж, ето ме. — Плесна го леко по ръката. Разтри леко врата му и наведената глава. Хвърли поглед към

психиатъра, който съвсем тихо въздъхна. Капитанът сви рамене.

— Шокова терапия, докторе?

Психиатърът кимна.

— Ще започнем след час.

Да, помисли си Клемънс. Шокова терапия. Пусни му десетина парчета джаз, бутни бутилка свеж зелен хлорофил и глухарчета под носа му, сложи трева под краката му, напръскай го с шанел, подстрижи го, изрежи му ноктите, доведи му жена, викай, тряскай и го блъскай, изпържи го с електричество, запълни празнината и фугите. И къде е доказателството ти? Не можеш да му доказваш непрекъснато. Не можеш да забавляваш денонощно бебе с дрънкулки през следващите трийсет години. Рано или късно ще трябва да спреш. И когато това стане, той отново е изгубен. Стига, разбира се, изобщо да ти е обърнал внимание.

— Хичкок! — викна той с всички сили, почти френетично, сякаш самият той падаше в пропаст. — Аз съм. Аз съм, приятелят ти! Хей!

Обърна се и излезе от смълчаното помещение.

Дванайсет часа по-късно сирената отново писна.

След като цялото тичане се успокои, капитанът обясни:

— Хичкок се е измъкнал навън преди минута. Бил е сам. Влязъл в скафандър. Отворил люка. После излязъл навън. Самичък.

Клемънс примигна към огромния илюминатор, през който се виждаха размазани звезди и далечен мрак.

— Сега някъде там ли е?

— Да. На около милион мили зад нас. Никога не бихме могли да го намерим. Разбрах, че е извън кораба, когато включи радиостанцията си и гласът му прозвуча в командната зала. Чух го да си приказва сам.

— Какво каза?

— Нещо от рода на „Сега няма никакъв космически кораб. Никога не го е имало. Няма хора. Няма никакви хора в цялата вселена. Никога не ги е имало. Няма растения. Няма звезди“. Това каза. После започна да говори за ръцете и краката си. „Нямам ръце. Вече нямам никакви ръце. Никога не съм имал. Нямам и крака. Никога не съм имал. Не мога да го докажа. Нямам тяло. Никога не съм имал. Нямам устни. Нямам лице. Нямам глава. Нищо. Само космос. Само празно пространство. Само пустота“.

Мъжете мълчаливо се загледаха през стъклото към далечните студени звезди.

Космос, помисли си Клемънс. Космосът, който Хичкок така обичаше. Празно пространство, нищо отгоре, нищо отдолу, много нищо по средата и Хичкок, падащ наред нищото, понесъл се към никоя конкретна нощ или утрин...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.